

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาที่จัดสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ
 - 7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป
 - 7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้งโดยรวม และรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษา ที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่มี ขนาดแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

2. สมมติฐานการวิจัย

ครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร สำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 161 แห่ง รวม 1,915 คน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก 1,162 คน และครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ 753 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากประชากร โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) คือ สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 323 คน เทียบสัดส่วนจำแนกตามขนาดสถานศึกษา และจำนวนครูในสถานศึกษา ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก 196 คน และครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ 127 คน แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก ตามสัดส่วน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 สอบถามระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ รวม 50 ข้อ จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัย การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศและการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมือพัฒนาวิชาการ มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 สำหรับตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่าง เพื่อส่งเครื่องมือถึงผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัยนำส่งและประสานโดยตรงด้วยตนเอง พร้อมกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 323 ชุด จากนั้น ผู้วิจัย ได้ประสานติดต่อขอรับแบบสอบถามเก็บคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ สามารถใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ กลับคืนทั้งหมดจำนวน 323 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป SPSS for windows version 11 โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 นำข้อมูลจากแบบสำรวจรายการ มาวิเคราะห์ หาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย แบบสอบถามตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวมและรายด้าน และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารวิชาการในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยการทดสอบ ค่า t (t - test แบบ Independent) โดยรวมและรายด้าน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 3 นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ จัดกลุ่มความสำคัญ หาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารวิชาการในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 สรุปได้ดังนี้ คือ

5.1.1 ครูในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการนิเทศและการแนะแนวการศึกษา และด้านการวิจัย การพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนอีก 2 ด้าน อยู่ในระดับน้อย คือ

ด้านการส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมือพัฒนาวิชาการ และด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ

5.1.2 ครูในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ การกิจ เป้าหมาย และการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้อง กับผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้อง กับชุมชนและท้องถิ่น และการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีเท่ากัน 2 ข้อ คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และการนิเทศการใช้หลักสูตร

5.1.3 ครูในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับน้อย เรียงจากมาก ไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การจัดทำแผนการวัดผล ประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษา และการดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาเครื่องมือวัด และประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

5.1.4 ครูในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ด้านการวิจัย การพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้และการบริหารวิชาการ และการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประสานความร่วมมือ ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจน การเผยแพร่ผลงานวิจัย

5.1.5 ครูในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ด้านการนิเทศ และการแนะแนวการศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การติดตามและประเมินผล การจัดระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา การประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ด้านการแนะแนวกับสถานศึกษาอื่น และการดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์การจัดระบบนิเทศภายใน สถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น อยู่ในระดับน้อย

5.1.6 ครูในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ด้านการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและทุกข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับน้อย และเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การจัดระบบ โครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา การวางแผนการพัฒนาคูณาการศึกษิตตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา และการกำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ

5.1.7 ครูในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมือพัฒนาวิชาการ โดยรวมและส่วนใหญ่ อยู่ในระดับน้อย ยกเว้น การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ ของสถานศึกษา และการศึกษาสำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน อยู่ใน ระดับปานกลาง ตามลำดับ ส่วนข้อที่อยู่ในระดับน้อย เรียงจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดให้ความรู้และเทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิต การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวและชุมชน และการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคูณาการเรียนรู้ในการจัด การศึกษา ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือพัฒนาวิชาการ กับองค์กรต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ
 ในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1
 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้ คือ

5.2.1 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ
 ในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า

ครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา
 โดยรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ
 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัย การพัฒนาสื่อ
 เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 และด้านการนิเทศ และการแนะแนวการศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านการวัดผล ประเมินผล
 และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมือพัฒนา
 วิชาการ อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

ครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา
 โดยรวมและทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร
 สถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 และด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศ และการแนะแนว
 การศึกษา ด้านการวิจัย การพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ และด้านการส่งเสริม
 สนับสนุนและประสานความร่วมมือพัฒนาวิชาการ ตามลำดับ

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ
 ในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูผู้ปฏิบัติงาน
 ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ระหว่างครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก และครูในสถานศึกษา
 ขนาดใหญ่ มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน

5.3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สรุปได้ดังนี้ คือ

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการในสถานศึกษาที่จัดสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 ให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควรให้ความสำคัญกับการบริหารวิชาการให้มากขึ้น และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การบริหารวิชาการในสถานศึกษาควรให้บุคลากรทุกคน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการวางแผนการบริหารวิชาการในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การบริหารวิชาการ จัดประชุม อบรม สัมมนาและศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานวิชาการ มีการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ในการบริหารวิชาการ จัดแหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการ รวมทั้ง หน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดสรรหรือสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาวิชาการในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ

6. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้นำผลการวิจัยบางประเด็นมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น ประกอบกับ งานวิชาการในสถานศึกษามีขอบข่ายและภารกิจกว้างขวาง ครอบคลุมกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนทุกเรื่อง เป็นที่น่าสังเกตว่า ด้านที่ครูมีส่วนร่วมน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ คือ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน นั่นเป็นเพราะว่า ช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยกำลังทำการศึกษาระทรวงศึกษานิเทศก์ โดยสำนักทดสอบทางการศึกษา ได้มีการปรับปรุง แนวทางการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนใหม่ ส่งผลทำให้ครูส่วนใหญ่อาจขาดความรู้ ความเข้าใจเท่าที่ควร และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัจจุบันยังขาดการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวัด และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องยังขาดความชัดเจน สถานศึกษามีการปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าวไม่มากนัก ส่งผลให้ครูมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ส่วนด้านที่ครูมีส่วนร่วมสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่นๆ ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ระยะเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษา เป็นระยะเริ่มต้นที่มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่งจึงมีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามหลักสูตรดังกล่าวให้ครอบคลุมทุกชั้นเรียน มีการกำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพแวดล้อมบริบทของสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมาย มีการร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา วางแผนและพัฒนาหลักสูตรทุกชั้นตอน รวมถึง มีการปฏิรูประบบและแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครูทุกคนจึงมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ประกอบกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อรองรับการประเมินภายนอกรอบแรก จากสำนักงานรับรองและประเมินมาตรฐานการศึกษา (องค์กรมหาชน) เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 2) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 (กระทรวงศึกษาธิการ.2545 : 45 - 48) ดังนั้น จึงส่งผลให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิทยา แสงจันทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการบริหารวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของประยุทธ์ ตรีชัย (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

6.2 จากผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน ระหว่างครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก และครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 6 ด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ นั่นแสดงว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก มีข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากร

กล่าวคือ มีจำนวนครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาน้อย และครูแต่ละคนมีภาระงานค่อนข้างมาก จึงมีครูเพียงบางคนเท่านั้น ที่ได้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ แตกต่างกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนครูผู้ปฏิบัติงานมาก ทำให้มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการอย่างทั่วถึงมากกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกียรติพงษ์ คำไทย (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าครูในโรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีส่วนร่วมบริหารโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ครูมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ด้านวิชาการโดยรวม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูในโรงเรียนศูนย์ปฏิรูปการศึกษขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับประยุทธ์ ศรีชัย (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครูอาจารย์ในงานบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมพบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของครู อาจารย์ โดยรวม จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.3 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญกับการบริหารวิชาการให้มากขึ้น และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การบริหารวิชาการในสถานศึกษา ควรให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม มีการวางแผนการบริหารวิชาการในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารวิชาการ จัดประชุมอบรม สัมมนาและศึกษา คูงาน เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานวิชาการ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ และประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในการบริหารวิชาการ จัดแหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยีใหม่ๆ นำมาใช้สำหรับการบริหารวิชาการ รวมทั้ง หน่วยงานต้นสังกัด ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดสรรหรือสนับสนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนาวิชาการในสถานศึกษาให้เพียงพอ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 เพื่อให้บังเกิด ประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้วิจัย จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

7.1.1 ผู้บริหารและครูควรส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาวิชาการ จากสถานศึกษาหรือองค์กรอื่นทั้งจากภาครัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์ ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

7.1.2 สถานศึกษาควรปรับปรุงระบบการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน ผลการเรียน รวมทั้ง การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ประเมินผลให้มีคุณภาพ

7.1.3 ผู้บริหารและครู ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร วิชาการในสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการนำไปใช้สำหรับ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน

7.1.4 ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้ง ผู้เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ ในสถานศึกษาให้มากขึ้น เพื่อให้ทุกคนมีความภาคภูมิใจที่มีโอกาสได้ร่วมบริหารวิชาการ ในสถานศึกษา และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

7.1.5 ผู้บริหารและครูควรร่วมมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง พร้อมทั้งสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาในโอกาสต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะเรื่องที่เหมาะสมควรดำเนินการวิจัยต่อไป ดังนี้

7.2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการสถานศึกษา เช่น วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

7.2.2 ควรศึกษาวิธีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้าง การมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในสถานศึกษาที่จัดสอนช่วงชั้นที่ 1- 2 และช่วงชั้นอื่นๆ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 รวมทั้ง เขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

7.2.3 ควรศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะมาใช้สำหรับการบริหารจัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY